

สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันใน
โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา
State and Problems of Using Professional Learning Community
through Lesson Study in Kindergarten under The Bureau of Education Pattaya

กวิณา แก่นประยูร^{1*} และ ปณัฐชนน์ จารุชัยนิวัฒน์²
Kawinna Kaenprayoon¹ and Panutsorn Jaruchainwat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา ประชากร คือ ครูอนุบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา จำนวน 80 คน ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการสะท้อนคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย ปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการ ครูพบปัญหาการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มากที่สุด (37 คน) เป็นปัญหาเกี่ยวกับการร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดและประสบการณ์ และการประเมินการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาล มากที่สุด (23 คน) 2) ด้านการปฏิบัติการ ครูพบปัญหาการนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด (33 คน) เป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้เด็กนำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ความรู้ให้ได้ผลงานไปตอบสนองสังคม มากที่สุด (17 คน) และ 3) ด้านการสะท้อนคิด ครูพบปัญหาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด (27 คน) เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มากที่สุด (14 คน)

คำสำคัญ : ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ, การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน, โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Teaching Science and Technology Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

Email: Kawinnakaenprayoon@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Teaching Science and Technology Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

Email: tapattamasir@hotmail.com

* Corresponding Author

Abstract

The purpose of this research was to study the conditions and issues related to the use of professional learning communities through lesson study at the kindergarten level under the Bureau of Education in Pattaya, in three aspects: preparation, implementation, and reflection. The research population consisted of 80 kindergarten teachers. The research instruments used were questionnaires, and data were analyzed using frequency analysis, percentage, and content analysis.

The research findings showed that the problems with professional learning communities through lesson study at the kindergarten level under the Bureau of Education in Pattaya can be summarized as follows: 1) Preparation:, Teachers encountered problems setting goals for collaborative learning management development (37 people), problems related to the exchange of perspectives and experiences, and assessment of learning management for kindergarten-aged children (23 people). 2) Implementation:, Teachers encountered problems with the implementation of plans in learning management (33 people), which is a problem with organizing activities for children to apply knowledge or apply knowledge to give back to society (17 people) 3) Reflection:, Teachers continuously encountered problems in the development of collaborative learning management (27 people), which is a problem in improving the management of learning to be effective (14 people).

Keywords: professional learning community, lesson study, kindergarten under the Bureau of education Pattaya

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กำหนดให้ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตาม มาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภท การศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และ ระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579, 2560) สอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ได้กำหนดสาระของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติในด้านที่เกี่ยวกับคุณภาพของครู ในการให้การดูแลและการจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัย คือ มาตรฐานที่ 2 ครู/ ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูปฐมวัย จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, 2562) อีกทั้งรัฐบาลได้ประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศแบบ Thailand 4.0 ทำให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกภาคส่วน การพัฒนาครูให้มี

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูใน ยุค 4.0 เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอนของครู จากการจัดการเรียนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง หรือสอนโดยการบอก การเล่า การบรรยาย ด้วยการอธิบายร่วมกับการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) มีฐานความเป็นมาจากชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ชุมชน ร่วมกับครูผู้สอนเป็นการชุมนุมเชิงวิชาการ เพื่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปโรงเรียน โดยใช้การเรียนรู้ หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการทอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนการคิดอย่างเป็นระยะ ๆ และทำอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่ม PLC ประกอบไปด้วย ครูผู้สอน ครูร่วมเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระ/ ฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ โดยการพัฒนาเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีดังนี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2558) 1) สร้างโอกาสให้เกิดคุณค่าและแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์และการปฏิบัติที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ 2) ร่วมมือในการมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมมือร่วมพลังทุกคนในการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงาน 4) การเปิดรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาการปฏิบัติงานจริง และต้องมีกิจกรรมการเยี่ยมชมห้องปฏิบัติการจริงของผู้เชี่ยวชาญ และ 5) การสนทนาเพื่อเป็นการสะท้อนสิ่งที่ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ได้เล็งเห็นความสำคัญในการเตรียมคนเพื่อการเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งประเด็นพัฒนาครูสู่การพัฒนาเด็ก จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาครูพัทยา 4.0 (Model Teacher Pattaya 4.0) หลักสูตร : กระบวนการนำครูใหม่ก้าวสู่ครูมืออาชีพเพื่อสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุค Thailand 4.0 มุ่งเน้นให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา อย่างน้อย 5 ปี เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจในทักษะสำหรับครูมืออาชีพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (Collaborative 5 STEPs) เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งประยุกต์ความรู้ได้บนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมแบบทำงานกลุ่มรวมพลังร่วมกับเทคนิคหลากหลาย และสามารถทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ อีกทั้งเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2562) 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) เป็นการวิเคราะห์หลักสูตร หรือรายวิชาที่จะจัดการเรียนรู้ นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) เป็นขั้นที่ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ประกอบด้วย ครูผู้วางแผน ผู้ร่วมคิด ครูผู้ชี้แนะหรือครูพี่เลี้ยง รวมทั้งครูผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันวางแผน ให้การชี้แนะและคำปรึกษาในการออกแบบการสอนและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วางแผนเรื่องการจัดการเรียน 3) ขั้นปฏิบัติและสังเกตการณ์ (Do & See) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไปปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนโดยมีชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพร่วมสังเกตการณ์ ผู้สอนเขียนบันทึกหลังสอน 4) ขั้นสะท้อนความคิด (Reflect) เป็นขั้นที่ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสะท้อนความคิดโดยผู้วางแผน หรือผู้สอนเป็นผู้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จ จุดเด่น จุดที่ต้องแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน และชุมชนนักเรียนรู้มืออาชีพร่วมกันสะท้อนความคิดทั้งจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา-อุปสรรค รวมทั้งแนะนำวิธีแก้ปัญหา 5) ขั้นปรับปรุงใหม่ (Redesign) ขั้นนี้มีการแนะนำให้ปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู

การดำเนินการพัฒนาครูในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในบริบทและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน เช่น บางโรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนและบุคลากรครูมาก และบางโรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเกาะ มีทะเลล้อมรอบ มีจำนวนนักเรียนและบุคลากรครูน้อย ส่งผลให้ครูอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา มีการดำเนินงานภายใต้การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดเมืองพัทยา ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการสะท้อนคิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของครูอนุบาลใน 3 ระยะตามกระบวนการพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพใน 3 ขั้นตอน (คุรุสภา, 2563) ดังนี้ 1) ขั้นวางแผน เริ่มต้นด้วยการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิธีดำเนินงาน วางแผนออกแบบการแก้ปัญหาพร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา 2) ขั้นปฏิบัติการ การสังเกตการสอน ควรทำอย่างน้อย 2 ครั้งใน 1 ภาคเรียน โดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง 3) ขั้นสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน เป็นการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนด้วยสุนทรียสนทนาโดยสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยครูผู้สอน เพื่อนครู และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับสถานศึกษาและผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ให้ความช่วยเหลือครูปฐมวัยให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้และทักษะความเป็นครูมืออาชีพ และเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อันมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาเด็กให้เติบโต เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชนเมืองพัทยาต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเตรียมการ 2. ด้านการปฏิบัติการ และ 3. ด้านการสะท้อนคิด

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัย ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในศตวรรษที่ 21 การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและแนวคิดสำคัญ ตลอดจนแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการ และการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ประกอบไปด้วย หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของ คุรุสภา (2563) และ ราชบัณฑิตยสถาน (2558) แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ของ ชาริณี ตรีวิริญญู (2560) แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ของ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2562) สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการดำเนินการใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการ 2) ด้านการปฏิบัติการ 3) ด้านการสะท้อนคิด (ตาราง 1)

ตาราง 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน	1. ด้านการเตรียมการ	1.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา
		การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน
		1.2 การร่วมมือร่วมพลังพัฒนาแผน
	2. ด้านการปฏิบัติการ	การจัดการจัดการเรียนรู้
		2.1 การนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
	2.2 การร่วมกันสังเกตการสอนในชั้นเรียน	
	3. ด้านการสะท้อนคิด	3.1 การเปิดรับการชี้แนะเพื่อพัฒนา
		การจัดการจัดการเรียนรู้
		3.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน
อย่างต่อเนื่อง		

2.กำหนดประชากรและตัวอย่าง

2.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูอนุบาล ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา 1-10 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 80 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2564) ผู้วิจัยเจาะจงโรงเรียนนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เมื่อห้องเรียน 1 ห้องเรียน อ่างอิงครู 1 คน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามระดับชั้น

โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา	อนุบาล 1	อนุบาล 2	อนุบาล 3	รวม (คน)
เมืองพัทยา 1 (เจริญพิศลยบุตรราษฎร์บำเพ็ญ)	2	2	2	6
เมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ)	3	4	4	11
เมืองพัทยา 3 (วัดสว่างฟ้า)	2	2	4	8
เมืองพัทยา 4 (วัดหนองใหญ่)	2	2	2	6
เมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพิทยาทน)	3	2	4	9
เมืองพัทยา 6 (วัดธรรมสามัคคี)	2	2	5	9
เมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค)	4	5	6	15
เมืองพัทยา 8 (พิทยานุกูล)	1	2	2	5
เมืองพัทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์)	3	2	3	8
เมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน)	1	1	1	3
รวม (คน)	23	24	33	80

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามครูอนุบาล เรื่อง สภาพและปัญหาการใช้

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 36 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมการ 2) ด้านการปฏิบัติการ และ 3) ด้านการสะท้อนคิด

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เอกสาร บทความ งานวิจัยต่างประเทศ และในประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 กำหนดโครงสร้างเนื้อหา และจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

4.3 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ยอมรับได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 โดยแบบสอบถามได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาทั้งหมดนับเท่ากับ 0.96 แสดงว่ามีคุณภาพสูง

4.4 ทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วกับครูอนุบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร จำนวน 30 คน พบว่า ครูอนุบาลตอบได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับประชากร

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา ไปยังโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา จำนวน 10 โรงเรียน มีประชากรที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูอนุบาล จำนวนทั้งสิ้น 80 คน

5.3 ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาในการขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา ที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล ที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 สภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการเรียงเรียง สรุป จัดหมวดหมู่ตามประเด็น และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูอนุบาล

ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ครูอนุบาลที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.75 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา ปฐมวัย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีจำนวนนักเรียนที่อยู่ในความดูแล มากที่สุด คือ 21-25 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 และมีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาล 10 ปี ขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.75 ครูอนุบาลทุกคนมีภาระหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานสอนและงานประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยได้รับภาระหน้าที่ในฝ่ายงานวิชาการ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.00 ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ PLC คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.00 แหล่งข้อมูลที่คุณครูอนุบาลใช้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมากที่สุด คือ เอกสารประกอบการอบรม คิดเป็นร้อยละ 83.75 ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในโรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ เพื่อนครูและศึกษานิเทศก์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง คือ หัวหน้าวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 91.25 ครูส่วนมากทำ PLC จำนวน 1 ครั้งต่อภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.75 ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการดำเนินงานครั้งละ 1-2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 70.00 โดยใช้เวลาประชุมช่วงหลังเลิกเรียน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.00 และใช้วิธีการประชุมแบบพบหน้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.25

2. สภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า

2.1.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กวัยอนุบาล มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.50 รองลงมา คือ การร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนปัญหาการเรียนรู้ของเด็กในชั้นเรียน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 95.00 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมกันกำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.00

2.1.2 การร่วมมือรวมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมมือรวมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ครูร่วมมือรวมพลังกับสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนที่ได้รับคำชี้แนะไปปรับปรุงร่วมกับเพื่อนครู มากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 98.75 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการเลือกหน่วยที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และการขอคำชี้แนะจากครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 93.75 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.50

2.2 ด้านการปฏิบัติการ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า

2.2.1 การนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองบนฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และจัดกิจกรรมให้เด็กนำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ความรู้ให้ได้ผลงานไปตอบแทนสังคม มากที่สุดเท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 97.50 รองลงมา คือ การใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน และการใช้วิธีการพัฒนาการคิดในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 95.00 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลังและการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.25

2.2.2 การร่วมกันสังเกตการสอนในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูทุกคนเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ของเด็กหลังการจัดการเรียนรู้ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การเข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.75 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนบันทึกสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.25

2.3 ด้านการสะท้อนคิด

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า

2.3.1 การเปิดรับการชี้แนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของเด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.75 รองลงมา คือ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 97.50 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.00

2.3.2 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ครูทุกคนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 98.75 โดยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ น้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 86.25

3. ปัญหาการใช้การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียน ร่วมกันในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักการศึกษา เมืองพัทยา สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการเตรียมการ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูจำนวน 80 คน พบว่า ครูพบปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มากที่สุด (37 คน) รองลงมา คือ การร่วมมือรวมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ (30 คน) มีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดและประสบการณ์ เท่าทันกับการประเมินการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยอนุบาล (23 คน) โดยพบปัญหาในการคิดและตัดสินใจร่วมกัน (22 คน) และการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (18 คน)

3.1.2 การร่วมมือรวมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (21 คน) รองลงมา คือ การวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (20 คน) รวมถึงการเลือกหน่วยที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (15 คน) นอกจากนั้นครูยังพบปัญหาเกี่ยวกับการขอคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยงในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ (13 คน) และการร่วมกันปรับปรุงแผนตามคำชี้แนะ (11 คน)

3.2 ด้านการปฏิบัติการ

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูจำนวน 80 คน พบว่า ครูพบปัญหาในการนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด (33 คน) รองลงมา คือ การร่วมกันสังเกตการสอนในชั้นเรียน (27 คน) มีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้เด็กนำความรู้ไปใช้หรือประยุกต์ความรู้ให้ได้ลงมือไปตอบสนองสังคม (17 คน) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลัง เท่าทันกับการใช้เวลาอย่างเหมาะสมในการจัดกิจกรรม (16 คน) โดยครูพบปัญหาในการจัดกิจกรรมให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเอง (15 คน) การใช้สื่อ เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย (12 คน) และการใช้กลยุทธ์จัดการชั้นเรียน (11 คน)

3.2.2 การร่วมกันสังเกตการสอนในชั้นเรียน พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการจัดกิจกรรมตามแนวการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนของครู เท่าทันกับการเขียนบันทึกสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของเด็ก (15 คน) โดยครูพบปัญหาในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก (14 คน) การเขียนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (13 คน) และการเขียนบันทึกสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (7 คน)

3.3 ด้านการสะท้อนคิด

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูจำนวน 80 คน พบว่า ครูพบปัญหาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มากที่สุด (27 คน) รองลงมา คือ การเปิดรับการชี้แนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (21 คน) มีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ (14 คน) รองลงมา คือ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงใหม่ไปทดลองใช้ เท่ากันกับการนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ (13 คน) โดยครูพบปัญหาในการร่วมกันสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ (12 คน) การได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ (11 คน) และการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามแนวทางที่ได้รับจากการสะท้อนคิด (10 คน)

3.3.2 การเปิดรับการชี้แนะเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (12 คน) รองลงมา คือ การร่วมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (11 คน) โดยครูพบปัญหาเกี่ยวกับการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เท่ากันกับบรรยากาศที่เป็นมิตรในการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (10 คน) และการอภิปรายสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ (8 คน)

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันในด้านการเตรียมการ ในประเด็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน พบว่า ครูให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนค่านิยมและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มากกว่าการกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กร่วมกัน โดยครูร่วมกันกำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับต่ำในทุกประเด็นย่อย เช่น การร่วมกันกำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการมีทักษะในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 65.00 การมีทักษะในทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.50 การมีความรู้และทักษะการเป็นครูมืออาชีพ คิดเป็นร้อยละ 56.25 และการมีความสามารถในการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 23.75 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ครูพบปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มากถึง 37 คน ซึ่งสูงกว่าปัญหาในประเด็นอื่น ๆ จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ครูยังไม่ให้ความสำคัญกับการร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กมากเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่การกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นหลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ดังที่ ครุสภา (2563) ระบุว่า สมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ต้องมีการแลกเปลี่ยนมุมมอง วิสัยทัศน์ ความคิดและประสบการณ์ของผู้ร่วมวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน นอกจากนี้แนวคิดของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ยังได้กำหนดว่า การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เป็นการดำเนินงานร่วมกันอย่างร่วมมือรวมพลัง โดยที่ครูและผู้มีส่วนร่วมควรมีความรับผิดชอบและมีเป้าหมายร่วมกันในการ

พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (ซาริณี ตรีวิทย์, 2560) ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ครูซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพร่วมกันเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นเสมือน “แรงผลักดัน” ให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Hord, 1997) หากครูทุกคนในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม จะช่วยให้ครูมีเป้าหมายและมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาตนเองเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นครูมืออาชีพได้มากขึ้น

2. ด้านการปฏิบัติการ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในด้านการเตรียมการ ในประเด็นการร่วมมือร่วมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.50 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ที่พบว่า ครูพบปัญหาในการร่วมมือร่วมพลังพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน มากถึง 21 คน และครูยังพบปัญหาในการนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มากถึง 33 คน ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า ครูขาดการร่วมมือร่วมพลังในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครูมีส่วนร่วมระดับต่ำในหลายองค์ประกอบ คือ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 51.25 การกำหนดเนื้อหาสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 48.75 การกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 47.50 และการกำหนดเทคนิคสำคัญตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 46.25 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและเขียนแผนรวมทั้งการนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร รวมไปถึงการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของครูที่ยังไม่มากพอ ประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงหลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือ และได้รับคำปรึกษาจากผู้บริหาร คณาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ ชุมชนภายนอก และได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ นอกจากนั้นการส่งเสริม ให้ความรู้ร่วมพูดคุยและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการสอนของตนเองรวมถึงการเรียนรู้ของนักเรียนโดยมีผู้รู้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยครูพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เป็นเรื่องใหม่สำหรับครู จึงจำเป็นต้องมีเพื่อนคู่คิด (Buddy) ในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการได้เรียนรู้จากผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนโดยตรง ช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำแผนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รังสิมา จันทะโชติ 2562) นอกจากนี้ ซาริณี ตรีวิทย์ (2557) และ SAITO (2015, อ้างถึงใน ปวรา ชูสังข์, 2562) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของนักวิชาการว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า เนื่องจากเป็น “ผู้รู้” ที่มีประสบการณ์และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระรายวิชา หรือศาสตร์การสอน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้รู้ จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญของกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และควรใช้หลักการสำคัญนั้น ๆ อย่างครบถ้วนในการดำเนินงานร่วมกันในแต่ละครั้ง เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันประสบผลสำเร็จ

3. ด้านการสะท้อนคิด

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในด้านการสะท้อนคิด ในประเด็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.25 โดยครูมีการเผยแพร่นวัตกรรมที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเขียนบทความและตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 21.25 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ที่พบว่า ครูพบปัญหาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ มากถึง 13 คน จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ครูยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเท่าที่ควร จึงไม่สามารถนำนวัตกรรมที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาครูพญา 4.0 ที่มุ่งเน้นพัฒนาครูให้มีทักษะสำหรับครูมืออาชีพ คือ การมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ตลอดจนสามารถนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชนได้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาเมืองพัทยา, 2562) แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชนเป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของโครงการ โรงเรียนจึงควรให้ความรู้เพื่อพัฒนาครูในประเด็นดังกล่าว โดยอาจจัดทำเป็นโครงการฝึกอบรมครูระยะยาวอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจัดทำเป็นนโยบายหลักด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นพัฒนาครู ให้มีทักษะการเป็นครูมืออาชีพโดยการนำนวัตกรรมที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปเผยแพร่ โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรครูในทุกๆ ระดับ นอกจากนี้ ครูควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง จากเอกสารประกอบการอบรมหรือการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในการดำเนินงานตามขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาบทเรียนร่วมกันที่ว่า การพัฒนาตนเองของครูในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียน และสถานศึกษาของตน ผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังของกลุ่มครู ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และให้ความช่วยเหลือแก่ครูปฐมวัยให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้และทักษะการเป็นครูมืออาชีพ
2. เป็นแนวทางให้แก่ครูปฐมวัย ในการปรับปรุงหรือพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชนเมืองพัทยาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครู ผู้บริหาร ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของครูอนุบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เมืองพัทยา
- 2.ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้ปกครอง และชุมชนในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของครูอนุบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เมืองพัทยา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ครูสภา. (2563, 28 เมษายน). *Professional Learning Community การพัฒนาเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้*. www.youtube.com/@khurusapha
- ชาโรณี ตีรวิญญู. (2560). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน : แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 299-319
- ปวรา ชูสังข์ (2562). การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกันและหลักการชี้แนะโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/69934>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). *รู้เนื้อหาทาก่อนสอนเก่ง การเปลี่ยนวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ ยาวพา ยินดีสุข. (2557). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ ยาวพา ยินดีสุข. (2560). *ทักษะ 7C ของครู 4.0*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ ยาวพา ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง กับ PLC เพื่อการพัฒนา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสิมา จันทะโชติ. (2562). *วารสารวิชาการ ACADEMIC JOURNAL*. โรงพิมพ์ บริษัท เอส.บี.เค.การพิมพ์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. อรุณการพิมพ์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษา เมืองพัทยา. (2562). *โครงการพัฒนาครูพญา 4.0 (Model Teacher Pattaya 4.0) หลักสูตร: กระบวนการนำครูใหม่ก้าวสู่ครูมืออาชีพ*. เอกสารโครงการพัฒนาครูพญา 4.0
- อัญชลี ข้าวสามรวง และศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2563). การศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ A Study of Using Early Childhood Teacher Professional Learning Community Model in Laor-utis Demonstration School. *วารสารการจัดการศึกษาปฐมวัย*, 2 (1), 3-14

ภาษาอังกฤษ

- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: communities of continuous inquiry and improvement [Internet]. Southwest Educational Development Laboratory. <http://www.sedl.org/siss/plccredit.html>.